

ΤΡΙΤΗ 23 ΙΟΥΛΙΟΥ
ώρα 9.30 μ.μ.

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

"ΑΛΚΗΣΤΙΣ"

Ευριπίδη

Απόδοση-Διασκευή: Κ. ΚΟΥΝ - ΛΥΚ. ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ - ΘΕΩΝ ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ

Στίχοι χορικών: ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνοθεσία: ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΖΑΝΗΣ

Σκηνικά: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ

Κοστούμια: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Μουσική: ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΟΝΤΗΣ

Χορογραφία: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΗΓΟΣ

Βοηθός σκηνοθέτης: ΚΩΣΤΗΣ ΚΑΠΕΛΩΝΗΣ

Β' Βοηθός σκηνοθέτη: ΘΟΔΩΡΟΣ ΓΡΑΜΨΑΣ

Επιμέλεια κίνησης: ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΥΡΑ

Μουσική διδασκαλία: ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΤΣΑΛΑΧΟΥΡΗΣ

ΔΙΑΝΟΜΗ

Απόλλων: ΑΛΚΙΝΟΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Θάνατος: ΚΩΣΤΗΣ ΚΑΠΕΛΩΝΗΣ

Θεράπαινα: ΕΥΑ ΚΟΤΑΜΑΝΙΔΟΥ

Άδμητος: ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Άλκηστις: ΚΑΤΙΑ ΓΕΡΟΥ

Ηρακλής: ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΑΡΑΚΩΝΣΤΑΝΤΟΓΛΟΥ

Φέρης: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Υπηρέτης: ΗΛΙΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Πρώτος Κορυφαίος: ΘΟΔΩΡΟΣ ΓΡΑΜΨΑΣ

Κορυφαίοι: ΓΙΑΝΝΑ ΜΑΛΑΚΑΤΕ

ΗΛΙΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΓΑΪΤΗΣ

ΠΑΝΟΣ ΝΟΜΠΕΛΗΣ

ΧΟΡΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΑΚΤΥΠΗΣ

ΑΝΤΡΗ ΘΕΟΔΟΤΟΥ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΑΛΜΠΑΡΗ

ΤΖΕΝΗ ΚΟΛΜΙΑ

ΑΝΝΑ ΚΟΥΤΣΑΦΤΙΚΗ,

ΗΡΩ ΚΩΣΤΗ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

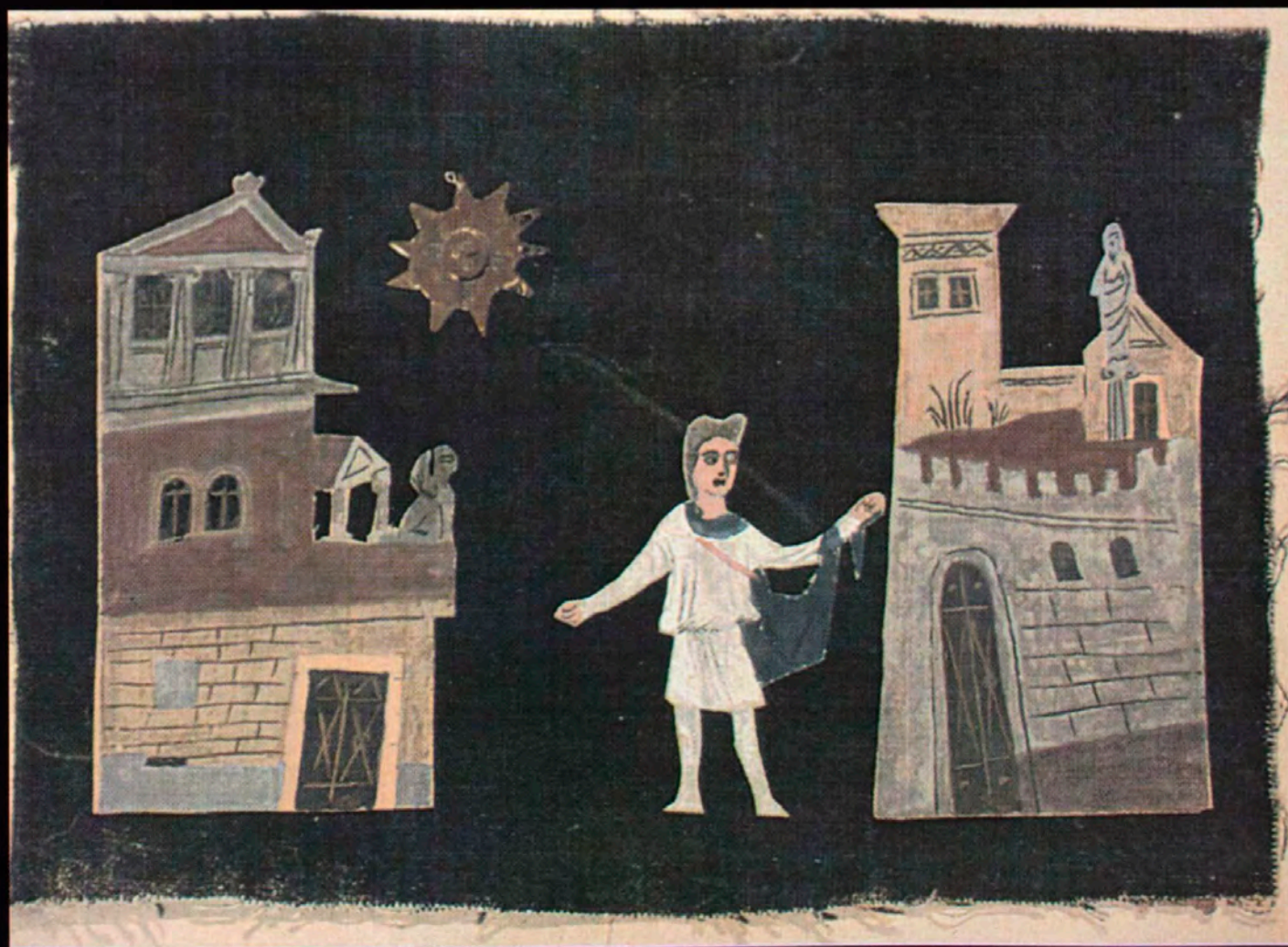
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΔΑΜ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΚΚΟΡΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΟΥΡΔΟΥΜΗΣ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΚΑΣ

Μακέτα του Δ. Διαμαντόπουλου για το σκηνικό της "Άλκηστις" στη Λαϊκή Σκηνή το 1934. Σκηνοθεσία Κ. ΚΟΥΝ

"Κατά μίαν "υπόθεσιν" του δράματος, οφειλομένην πιθανότατα στον περίφημο γραμματικό Αριστοφάνη τον Βυζάντιο, το έργο τούτο δεν ανήκει στον κύκλο της τραγικής τέχνης, γιατί παρά τους κανόνες της, που επιζητούν την κάθαρση "δί' ελέου και φόβου", το δράμα έχει "κωμικότεραν την καταστροφήν", μεταφέρει δηλαδή από τη συμφορά και την οδύνη στην αγαλίαση και στην ευτυχία. Έτσι κατά τον γραμματικό, το δράμα επέχει τη θέση του σατυρικού δράματος, πραγματικά δε τοποθετείται και τέταρτο σε μια τετραλογία, που τα πρώτα της τρία δράματα είχαν τους τίτλους "Κρήσσαι", "Αλκμαίων δια Ψωφίδος", "Τήλεφος". Ποια βέβαια σχέση μπορούσε να έχει η υπόθεση της "Αλκίτιδος" με τα τρία δράματα, καθώς και μεταξύ τους τα τρία δράματα αυτά, δεν μπορούμε να ξέρουμε".

Η παράθεση του παραπάνω αποσπάσματος του Παναγή Λεκατσά (μικρή σπουδή στον σημαντικό αυτό φιλόλογο-μελετητή του αρχαίου δράματος), συμπυκνώνει τις απολύτως αναγκαίες πληροφορίες για το έργο του Ευριπίδη και το ερμηνευτικό πρόβλημά του. Ερμηνευτικό πρόβλημα άλυτο - καθώς απυχώς κάθηναν οι τρεις τραγωδίες κι απέμεινε από την τετραλογία η "Αλκίτις" με τον αμφιβόλου ορθότητας προσδιορισμό της ως "σατυρικού δράματος" - και γι' αυτό γοπητικό, εις τους αιώνες των αιώνων. Πρόκληση για μελετητές, μεταφραστές και καλλιτέχνες της σκηνής, που ελκύονται από την ιδιοτυπία αυτού του αριστουργήματος και την "τραγική ειρωνία" να απαντούν, αλλά να παραμένει αναπάντητο το ερώτημα: Τι είναι η "Αλκίτις"; Τραγωδία, σατυρικό δράμα, κωμωδία, ιλαροτραγωδία; Μήπως είναι λαϊκή παραμυθία, μεταπλασμένη σε έντεχνη ποίηση; Μια σατυρική αλληγορία, ίσως του ποιητή για γεγονότα, πρόσωπα, κοινωνικές και θρησκευτικές ιδέες, αξίες και θεσμούς της εποχής; Μια απάντησή του, σ' εκείνους που κατηγορούσαν για "μισογυνισμό" τη δραματολογία του; Μια καινοτομία του, μια πρόταση ουσιαστικής, σε βάθος της μέχρι τότε θεματικής, τον χαρακτήρα και της όχι τόσο παραξενου είδους που αποκαλούνταν σατυρικό δράμα και πλαισίωμε τραγωδίες κάθε τετραλογίας; Μήπως, μια θαυματοποιική "έκρηξη" υπεραλισμού που ανασταίνει... και νεκρούς, τον "τραγικότερον των τραγικών", πολιτικοποιημένου και ρεαλιστή Ευριπίδη; Ή, τέλος, πέρα και πάνω απ' όλες τούτε ή κι άλλες "απαντήσεις" στο ερώτημα, πρόκειται για μια ποιητική ελεγεία του για τη ζωή και το θάνατο, για την αυτοθυσία και το ακέραιο ήθος; Για μια αυτοπαρηγορία του απέναντι στην τραγωδία του θανάτου, με την "αθανασία" του αξιου νεκρού στη μνήμη των ζωντανών;

Η "Αλκίτις" (η τετραλογία του Ευριπίδη απέσπασε το δεύτερο βραβείο στους θεατρικούς αγώνες του 438 π.Χ.) "κατάγεται" από το Θεσσαλικό κύκλο, που μυθολογεί περί θανάτου και "επιστροφής" νεκρών στον απάνω κόσμο. Η Αλκίσι και ο Άδμητος (από αγάπη για τον οποίο - και αν' αυτού - προσφέρθηκε να κατεβεί στον Άδη με "συνένοχο" στο θάνατό της τον προσάτη του άντρα της "θεό" Απόλλωνα και σωτήρα της τον "άνθρωπο" Ηρακλή), συγγενεύουν με την Ιπποδάμεια και τον Πρωτεσίλαο, την Κόρη και τον Πλούτωνα. Ένας μυθολογικός "κύκλος" της αένας ζωής και του θανάτου. Της φθαρτής μεταβαλλόμενης αναζωογονούμενης ύλης - φύσης και όντων. Ένας πολύκλαδος μυθολογικός κύκλος, που "έθρεψε" δοξασίες, θρησκείες, φιλοσοφίες, επιστήμες, τέχνες με την "ανάσταση εκ νεκρών". Παντοτινή, μα αδικαίωτη προσδοκία των ανθρώπων που χάνουν αγαπημένο πρόσωπο. Αλλά και επίτευγμα της συνείδησης, της μνήμης, της Ιστορίας και του Πολιτισμού του ανθρώπου, που "απαθανατίζουν" τους νεκρούς τους. Ο Ευριπίδης με τον αμφιλεγόμενο χαρακτήρα του έργου του αυτού, θέτει ερωτήματα και απαντά σε άλλα, μυθολογώντας για τη ζωή και το θάνατο. Για τον άνθρωπο, τις αξίες, τα αισθήματα, τα προτερήματα και ελαττώματά του. Τον ατομιστικό εγωισμό του ή την αυτοθυσία του. Τη γενναιοότητα ή δειλία του. Την αρετή και την κακία του. Την αλήθεια και το ψεύδος του. Τη διάσταση ανθρώπινου και θεϊκού στοιχείου. Κι ακόμη, για την ανισότιμη, αδικημένη θέση της γυναίκας, σε σχέση με την προνομιακή του άνδρα, στην αρχαία κοινωνία. Για τη χρησιμοποίηση "θεών" - με ισχυρότερες "θεόθεν" εντολές - από ανθρώπινα συμφέροντα (σε μια ανισότιμη κοινωνία ανισότιμοι μεταξύ τους είναι κι οι θεοί), καυτηριάζοντας έτσι το ρόλο της θρησκείας στην κοινωνία. (Ο Απόλλωνας, τιμωρημένος απ' τον Δία, υπηρετεί και προστατεύει τον Άδμητο. Ακόμη και από τον πρόωρο θάνατο που του μελλόταν, με... ανταλλαγή: Αντί του Άδμητου κι αφού οι μωροί γονείς του αρνούνται, και οι δύο, να πεθάνουν για να ζήσει το παιδί τους, στο Θάνατο θα προσφερθεί με γενναιοότητα η Αλκίσι, από αφοσίωση κι αγάπη στον άντρα της).

"Αντίποδας" της παιδοκτόνου, πανούργας Μήδειας η αγαθή (με την αρχαία έννοια), τρυφερή μητέρα, Αλκίσι. "Αντίποδας" της άπιστης, προδοτικής Ελένης η πιστή, αυτοθυσιαζόμενη σύζυγος Αλκίσι. Ιδού, ίσως μια από τις απαντήσεις του Ευριπίδη. Σ' αυτήν περί του "μισογυνισμού" του. Ιδού, ίσως και κάποια ερωτήματα-σχόλια του: Περί της "ανδρείας" των ανδρών (ο Άδμητος... δέχεται τη θέση του στον Άδη να πάρει η Αλκίσι). Περί της "δεδομένης" αγάπης των γονέων (οι γονείς του Άδμητου... φυλάνε τη ζωύλα τους). Περί της "αμερόληπτης δικαιοσύνης" (η Άρτεμη, εκδικητικά, όρισε να πεθάνει ο Άδμητος επειδή εκείνος δε θυσιάσε και σ' αυτήν τη μέρα του γάμου του. Όμως, ο Απόλλωνας τον απάλλαξε απ' το θάνατο... αφήνοντας στο Χάρο την Αλκίσι). Περί της "άνωθεν μοίρας" (η Αλκίσι συνειδητά αυτοθυσιάζεται). Περί του τι είναι τραγικότερο εντέλει: ένας αξιοπρεπής θάνατος ή μια αναξιοπρεπής ζωή; Και άραγε είναι "θάνατος" μια τέτοια ζωή και "ζωή" ένας τέτοιος θάνατος; Και η ανταμοιβή ενός τέτοιου ανθρώπου, σαν την Αλκίσι, δεν πρέπει να είναι η "αθανασία"; Η "ανάστασή" του με τη μνήμη, με τον μνημόσυνο έπαινο των ζώντων;

Ερώτημα θα παραμένει κι αίνιγμα δυσεπίλυτο τι έργο είναι η "Αλκίτις", αφού και η "επιστροφή" της απ' τον Άδη, το "φάσμα" της επί της γης, είναι ένα μεταίωρο "αίσιο" τέλος του δράματος. Όσο "αίσιο" μπορεί να είναι το γεγονός του "φάσματος" ενός νεκρού που αποτυπώνεται σ' ένα έργο της ιστοριογραφίας ή των Τεχνών: ποιητικό, πεζογραφικό, θεατρικό, κινηματογραφικό. Όσο "αίσιο" τέλος, όση "ευτυχία" μπορεί να είναι η "επάνοδος" της μορφής του αγαπημένου νεκρού με τη δημόσια θέα του και το καθημερινό "παρόν" του στους οικείους και στο σπίτι του, μέσα από ορατές - απτές και ταυτόχρονα ψευδαισθητικές - εικόνες του παρελθόντος του, που προσφέρει και οίκοθεν η σύγχρονη τεχνολογία των πολυμέσων ήχου και εικόνας. Ως προς ένα τέτοιο "αίσιο" τέλος μερικών θανάτων, συμβάλλει η τηλεόραση τα μέγιστα. Τι τραγική ειρωνία!...

Αριστούλα Ελληνούδη ("ΘΥΜΕΛΗ")

Το Θέατρο Τέχνης ιδρύθηκε από τον Κάρολο Κουν το 1942 μέσα στο σκοτάδι της γερμανικής κατοχής. Βασικοί στόχοι του ήταν: η δημιουργία ενός θεάτρου συνόλου με δικό του αισθητικό ύφος, με καλλιτέχνες κοινής θεατρικής παιδείας και κοινών καλλιτεχνικών "οραμάτων" η καθιέρωση νέων Ελλήνων συγγραφέων, η γνωριμία του κοινού της πατρίδας μας με τους σημαντικούς ξένους κλασικούς και σύγχρονους συγγραφείς, η νέα σκηνική αντιμετώπιση του αρχαίου δράματος και των κωμωδιών του Αριστοφάνη.

Η δυσκολία εκείνων των πρώτων κατοχικών χρόνων υπαγόρευε στο θεατρικό φυτώριο το μέτρο της αυταπάρνησης, της αγωνιστικότητας, της ομοθυμίας και του φανατισμού που του χρειαζόταν για να επιζήσει και να επιτύχει. Και το κατόρθωσε. Περισσότερο από μισό αιώνα υπηρετεί και πραγματώνει αδιάλειπτα τους αρχικούς στόχους του γράφοντας μία από τις σημαντικότερες σελίδες στην ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου.

Μέσα στο Θέατρο Τέχνης πήραν το βάπτισμα της σκηνής πολλοί νέοι Έλληνες συγγραφείς εκ των οποίων οι περισσότεροι σήμερα είναι πανελληνίως γνωστοί: Γ. Σεβαστίκογλου, Α. Σολωμός, Δ. Κεκαΐδης, Ι. Καμπανέλλης, Λ. Αναγνωστάκη, Γ. Σκούρτης, Μ. Ευθυμιάδης, Γ. Αρμένης, Ε. Χαβιαρά, Δ. Λιπινάκη, Μ. Λαϊνά, Θ. Βαλτινός.

Στο Θέατρο Τέχνης έδειξαν για πρώτη φορά άπαικτα έργα τους, στο ελληνικό κοινό ο Ουίλλιαμς, ο Μίλλερ, ο Λόρκα, ο Μπρεχτ, ο Αρραμπάλ, ο Μπέκετ, ο Ρουζέβιτς, ο Μποντ, ο Μπότο Στράους, ο Ροντρίγκες, ο Μπέρνχαρντ και άλλοι. Παράλληλα έγιναν νέες προσεγγίσεις κλασικών συγγραφέων σε παραστάσεις που άφησαν εποχή: Σαίξπηρ, Μπύχνερ, Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Τσέχωφ, Πιραντέλλο.

Ένα ιδιαίτερο λαμπρό κεφάλαιο αφορά στο αρχαίο δράμα και στις κωμωδίες του Αριστοφάνη.

"Η Ελλάδα που υπάρχει σήμερα", πίστευε ο δημιουργός του Θεάτρου μας Κάρολος Κουν, "θα οδηγήσει εμάς τους Έλληνες να αποφύγουμε ότι νεκρό στην εξωτερική μορφή του Αρχαίου Θεάτρου και να παρουσιάσουμε ελεύθερα, σκηνικά και σκηνοθετικά, προσαρμοσμένο στο θεατρικό χώρο και τις απαιτήσεις του θεατή της εποχής μας, ένα έργο που γράφτηκε πριν από δύο χιλιάδες χρόνια και που παραμένει στην ουσία του ζωντανό".

Βασισμένο σ' αυτές τις αρχές το Θέατρο Τέχνης δεν έπαψε από το 1957 να αναμετρείται με την σκηνοθεσία των αρχαιοελληνικών τραγωδιών και κωμωδιών. Από το 1974 παίρνει συνεχώς μέρος στο Φεστιβάλ Επιδάου και από το 1959 (πλην των χρόνων της Δικτατορίας) στο Φεστιβάλ Αθηνών, ενώ με συμμετοχές του σε διεθνή φεστιβάλ απέσπασε διακρίσεις, τιμές και διθυραμβικές κριτικές στα πιο έγκυρα φεστιβάλ όλης της Ευρώπης.

"Πλούτος", "Όρνιθες", "Πέρσες", "Βάτραχοι", "Λυσιστράτη", "Οιδίπους Τύραννος", "Αχαρνές", "Επτά επί Θίβας", "Βάκχες", "Ειρήνη", "Τρωαδίτισσες", "Ιππείς", "Ορέστεια", "Σφήκες", "Προμηθέας Δεσμώτης", "Ηλέκτρα", "Θεσμοφορίζουσες", "Αγαμέμνων", "Φιλοκτίτης", "Ιφιγένεια εν Αυλίδι", "Νεφέλες", "Μήδεια", "Άλκπστις" (φέτος).

Τα πιο έγκυρα διεθνή Φεστιβάλ του κόσμου γιόρτασαν, βράβευσαν, τίμησαν αυτό το έργο ζωής ενός θεάτρου. Ανάμεσά τους οι αλψμόνιπτες συμμετοχές στο "Θέατρο των Εθνών" με τους "Όρνιθες" το 1962 (Α' Βραβείο), με τους "Πέρσες" το 1965, με την "Ειρήνη" και τον "Οιδίποδα Τύραννο" το 1979, με τους "Αχαρνές" το 1982.

Παράλληλα με την ίδρυση του Θεάτρου ο Κάρολος Κουν προχώρησε και στην ίδρυση της Δραματικής Σχολής του, η οποία λειτουργεί χωρίς διακοπή μέχρι σήμερα, πλουτίζοντας τη θεατρική παιδεία του τόπου μας.

Από το 1942 ως το 1949 το Θέατρο Τέχνης περιπλανήθηκε σε διάφορες στέγες. Το 1954 στεγάστηκε μόνιμα πια στο κυκλικό θέατρο κάτω από τον Ορφέα, το ιστορικό πια "Υπόγειο". Η ανάγκη μιας δεύτερης σκηνής στην Αθήνα, για την αξιοποίηση των στελεχών και τη διεύρυνση του κοινού του, οδήγηε το Θέατρο Τέχνης στη δημιουργία της Λαϊκής Σκηνής στο Θέατρο ΒΕΑΚΗ, όπου λειτουργεί για μια δεκαετία, από το 1975 ως το 1985.

Το 1985 η Πολιτεία, τιμώντας την προσφορά του Καρόλου Κουν μερίμνησε για τη δημιουργία μιας δεύτερης μόνιμης σκηνής - 240 θέσεων - υπό την επωνυμία "Θέατρο Κάρολος Κουν" στην οδό Φρυνίχου στην Πλάκα. Μια παλιά ξυλοσποθήκη, που μετατράπηκε σε ζεστό θεατρικό χώρο από τον αρχιτέκτονα Μάνο Περράκη.

Από το 1987 το Θέατρο Τέχνης συνεχίζει την πορεία του χωρίς τον Δάσκαλο, αλλά πιστό πάντα στις αρχές του που εκείνος χάραξε. Ακολουθώντας σε συστηματική βάση την πολιτική ρεπερτορίου παρουσιάζουμε στις δύο σκηνές μας κάθε χρόνο μια σειρά έργων: νέες αναγνώσεις κλασικών έργων, άγνωστα πλην αξιοσημείωτα κείμενα σύγχρονων ξένων δραματουργών, νέα έργα Ελλήνων συγγραφέων. Μαζί με τους παλαιούς καταξιωμένους ηθοποιούς του θεάτρου μας, δοκιμάζει τις δυνάμεις της στο σανίδι μια πλειάδα αξιόλογων νέων ηθοποιών.

Και βέβαια ο βασικότερος στόχος ενός θεάτρου με ιστορική παράδοση είναι να διατηρεί τη φυσιογνωμία του, χωρίς οι νέοι άνθρωποι, που το αποτελούν σήμερα και κάθε σήμερα, να επαναλαμβάνουν τα κεκτημένα αλλά να δημιουργούν το δικό τους παρόν, να επικοινωνούν, όχι μόνο μ' εκείνο το κοινό, που ποτέ δεν μας αρνήθηκε, αλλά και με τους νεώτερους ανθρώπους, που χρόνο το χρόνο, όλο και πιο σταθερά αυξάνεται η προσέλευσή τους στο θέατρο Τέχνης.

Αφίσα του Δ. Διαμαντόπουλου για την παράσταση της "Άλκπστις" της Λαϊκής Σκηνής. Σκηνοθεσία Κ. ΚΟΥΝ